

13/07/2021

A la Unió Europea la prevalença de la custòdia compartida es troba associada amb la igualtat de gènere

Les societats avancen. No són estàtiques, sinó que els seus ideals i la forma de relacionar-se dels seus membres, tant en allò públic com privat, canvien. La custòdia compartida implica que després de la ruptura familiar els fills menors alternen la convivència amb els seus progenitors, idealment meitat i meitat. En aquest article, Lluís Flaquer, catedràtic emèrit de sociologia de la UAB, presenta una recerca sobre el marc jurídic i institucional que impulsa el desenvolupament de la custòdia compartida en diferents països europeus i suggereix que forma part d'un vast moviment a favor de la igualtat de gènere. Una societat equilibrada i igualitària entre homes i dones dona cabuda a la

parentalitat compartida després d'una separació o un divorci i contribueix així a una millora del benestar de pares i fills.

iStock-Carlos_Bcn

En els darrers decennis una de les innovacions més importants en el camp de les formes de convivència posteriors a la ruptura familiar ha estat l'ascens i la creixent institucionalització de la parentalitat compartida després de la separació i del divorci. De manera planera, la custòdia compartida implica que després de la ruptura d'un matrimoni o d'una parella de fet amb fills menors no hi ha un sol progenitor custodi, com era força freqüent anys enrere, sinó que es basa en uns acords pels quals ambdós pares comparteixen la seva responsabilitat per a la presa de decisions importants alhora que assumeixen una part equitativa en la cura dels seus fills. Això vol dir que els infants passen una quantitat substancial de temps amb cadascun dels seus progenitors, idealment meitat i meitat, a base d'alternar entre les seves dues llars i que tant el pare com la mare participen de manera considerable en la criança i cura diàries dels nens. A Espanya el creixement de la custòdia compartida fou molt intens en la darrera dècada fins al punt que el 37,5% de les sentències de divorci amb fills són de custòdia compartida. A Catalunya el 54,4% de les sentències de divorci amb fills són així mateix de custòdia compartida (2019).

Tenim evidències cada vegada més grans sobre els resultats positius de la custòdia compartida per a les criatures després de la separació o del divorci, però ens manca informació sobre el marc jurídic i institucional que impulsa el seu desenvolupament en molts països europeus. Els efectes favorables de la custòdia compartida són observables en diverses àrees del benestar infantil* com ara una millor salut física, un desenvolupament cognitiu satisfactori i bons resultats escolars així com millors relacions amb els pares, mares i altres membres de la família. També són observables una menor freqüència de consum de tabac, una ingesta més reduïda d'alcohol i d'abús de substàncies, uns nivells més baixos d'agressió, d'insatisfacció, de depressió i d'ansietat. Tot i que alguns estudis no han pogut demostrar alguns d'aquests efectes favorables, cap d'ells ha suggerit que la custòdia compartida pugui perjudicar els infants. En el pitjor dels casos, no s'han descobert diferències significatives entre els nens amb diferents tipus de custòdia.

Certes tendències remarcables corren paral·leles a diversos avenços socials com ara la desaparició de la 'presumpció dels anys tendres', la davallada del model de família del sustentador masculí, i la intensificació de la centralitat dels infants en la família així com la implicació paterna en la cura dels fills. Aquesta recerca se centra en diverses experiències nacionals de cinc països europeus pel que fa a la custòdia compartida (Alemanya, Espanya, Anglaterra i País de Gal·les, França i Suècia), i tracta de la relació entre la seva prevalença i les pautes d'igualtat de gènere. Una de les troballes més significatives és que la dita prevalença de la custòdia compartida es troba associada amb l'índex de la igualtat de gènere en els diversos països de la UE, amb un coeficient de correlació de Pearson força elevat ($R = .788^{**}$, dades de 2010). Aquests resultats suggereixen que el desenvolupament de la parentalitat compartida després de la ruptura familiar a Europa és conseqüència del progrés lent però constant d'una igualtat de gènere cada vegada més extensa i omnicompreensiva.

L'estudi ressalta l'existència d'àmplies disparitats europees pel que fa a la custòdia compartida i apressa a recollir dades comparables per tal com sigui possible mesurar i comprendre adequadament els avenços assolits. El procés de transició s'expressa a través d'una pugna sobre diferents concepcions així com de l'oposició i conflicte entre diversos grups i categories de la població, incloent-hi les de gènere. En molts països aquesta divisòria és sovint el resultat dels posicionaments contraris de les associacions de pares i mares separats i divorciats sobre la custòdia compartida com a arena de contesa.

Si els que propugnen la custòdia compartida desitgen donar-li un suport efectiu, la seva defensa hauria d'anar acompanyada pel foment de reformes en diversos camps de la igualtat de gènere. L'empoderament de les dones i dels homes en els àmbits en què tenen dèficits, la millora dels seus drets i capacitats, la reducció de la bretxa d'ingressos de gènere i el combat contra la violència de gènere són les millors garanties per assolir una societat equilibrada en què la parentalitat compartida després de la separació i del divorci pugui desenvolupar-se i prosperar.

**Els estudis sobre el benestar infantil es realitzen mitjançant enquestes a nens escolaritzats d'entre 8 i 18 anys.*

Lluís Flaquer

Catedràtic Emèrit de Sociologia
Departament de Sociologia
Universitat Autònoma de Barcelona
lluis.flaquer@uab.cat

Referències

Flaquer, Lluís (2021). **Shared Parenting After Separation and Divorce in Europe in the Context of the Second Demographic Transition**. In Castrén, A.-M., Cesnuiyte, V., Crespi, I., Gauthier, J.-A., Gouveia, R., Martin, C., Moreno Mínguez, A., Suwada, K. (eds.) *The Palgrave Handbook of Family Sociology in Europe*. Palgrave Macmillan. Chapter 19, pp. 377-398. ISBN 978-3-030-73305-6

[View low-bandwidth version](#)